

DIVAGACIONS SOBRE UN TEMA

*A propòsit del llibre «Turmei i el Boc en flames»,
poemes de Joan Pérez-Jorba, amb una portada al boix
de Lluís Jou. (Impremta Horta, Barcelona.)*

O hem d'esforçar-nos massa per posar en clar si la filosofia d'un Antístenos és una aberració o bé si l'home ha de seguir-la en totes ses conqüències, per a arribar a reconquerir els furs de l'esperit. Qualsevulla que sigui la posició ètica en què hagi de romandre, el filòsof cínic no ha de mentir ni ha de disfressar la veritat amb paraules púdiques. A l'artista penetrat d'aquella filosofia, ¿se'l forçarà a què veli la veritat, fent-se traidoria a si mateix? La veritat, pot desvirtuar-se en nom del pudor?

En molts artistes, en molts poetes, el pudor ja no és una habitud, sinó una «pose». I en quant arriba a «pose», virtualment, ja no és pudor, sinó senzillament tartufisme. El tartufisme està en el mateix pla d'insinceritat o de mentida que el desvergonyiment. Pot establir-se la següent proporció: Tartufisme és a pudor, com desvergonyiment és a sinceritat. Que el pudor sigui una reacció contra la grolleria, conforme. Dut a l'extrem, és una cosa insana, àdhuc antiestètica. I tanta grolleria, çò és, tanta manca de beutat i d'espiritualitat trobarem en un tartufisme exacerbada com en un desvergonyiment pla.

Els poemes llibertins d'En Pérez-Jorba es salven d'aquest desvergonyiment, precisament per la espiritualitat que els anima. No hi ha, com es podria tèmer, pruija de sensualitat concupiscent o pruija de nuditat grollera, sinó emoció poètica de la voluntat, emoció de bellesa. Dut per la seva sinceritat, el poeta no s'ha cregut en el deure de velar la veritat del seu sentir; i així son erotisme podrà ésser estrident, podrà ésser crú, però és sempre penetrat per quelcom d'espiritual.

Pensem-hi: si la pornografia del pitjor mal gust invadeix la literatura que està a l'abast de tothom, serà de bon to condemnar els poetes llibertins a la clandestinitat? No seria la poesia llibertina una natural reacció contra la pornografia? Els moralistes diran. Però no hi ha raó per a fer el silenci davant d'un llibre d'emoció estètica, només perquè l'autor hi canti, sense vels, la nuditat; com no n'hi hauria per a tancar en un «infern» i sostreure-les a l'admiració de la gent, certes estatuetses fàliques que tothom pot contemplar en la col·lecció d'antiguetats emporitanes que guarda el Museu barceloní. I encara: aquelles estatuetses de bronze, certament, eren exemptes de tota espiritualitat a l'època en què foren foses. L'espiritualitat l'han assolida amb els segles—o millor dit, per no encaixar amb el nostre sentir modern, ara

ens semblen plenes d'un encís de beutat que els llurs contemporanis no devien copsar.—Esguardem, doncs, les obres d'art, tant les plàstiques com les poètiques, amb el desig d'heure'n tota l'emoció estètica. El poeta eròtic, el poeta llibertí, el poeta damnat, tindrà dret a asseure's a la taula de la poesia, al costat del poeta sentimental i del poeta místic i tot, car els agermana a tots una mateixa pruija d'espiritualitat i de bellesa.

Quan la «libido» fuig dels domenys de la voluptat bestial i entra en els de la voluptat amorosa, assoleix noblesa, és a dir, humanitat. Es que llavors la voluptat corporal va unida a l'espiritual. Això, i d'una manera constant, d'una manera categòrica, esdevé en els poemes d'En Pérez-Jorba. El poeta ha volgut celebrar l'amor carnal,

no com a refinament d'animalitat, sinó com a integració d'amor. Ha volgut donar un sentit de valor metafísic a la voluptat amorosa, no a la voluptat en si. Per çò la voluptat que canta, no és sèria, d'aquella serietat que Schopenhauer assimila a la bestialitat, sinó riolera, joguenera, específicament humana.

I ve't-aquí com el poeta eròtic, el poeta llibertí, ja pel sol fet d'ésser poeta, té una valor d'elevació i de dignificació que no assolirà mai el versaire grolleraament libidinós. Aquest, no es mourà mai de l'esfera del desvergonyiment; i en això és tan immoral com el versaire que s'empara sota la capa del tartufisme, car ni l'un ni l'altre no tenen emoció estètica i ambdós traeixen deliberadament la veritat. Antistenos els condemnaria, i, amb Antistenos, el sentit comú.

ALFONS MASERAS.

DEL POM DE LES PRIMERENQUES

A LES ROSETES

*Rosetes, roses,
Quant qu' em plaveu,
Puig sou formoses
I no ho sabeu...
I si ho sabieu,
Plenes d'orguyl,
Tot ho perdrieu
Per al meu uyl.*

A LES PAPEYLONETES

*Papeylonetes
Que us empaiteu :
¿No veieu, cegues,
Cap ont aneu?
¡Ail que la flamma
Sembla una flor.*

*Que no us enganyi
Tanta lluör.
Dormiu en fuyles,
Dormiu en flors,
I ayli gaudiu-hi
Vostres amors.
Pró en llit de flamma
No hi dormiu, nó.
Fugiu-ne prompte,
Tingueu-li pô,
Que'l llit de flamma
N'és llit de mort.
Que no us attregui
La lluör d'or...
Papeylonetes
Que us empaiteu :
¡Tingueu a compte
Cap ont aneu!...*

PERE ARNAU.